

JOHANA OŽVOLD / 2. 2. 2018

Vojtěch Mašek: Putování z média do média

Režisér a scenárista **Vojtěch Mašek** v celovečerním hraném filmu debutoval v roce 1999 příspěvkem do povídkového omnibusu *Šest statečných* (snímek *Tomík*). Film *Fricassé* (r. Martin Krejčí, 2003) podle jeho scénáře byl zařazen do sekce Quinzaine des réalisateurs na MFF v Cannes. Film *Jsem větší a lepší* (r. Martin Duda), na němž se scenáristicky podílel s Džianem Babanem, byl nominovaný na studentského Oscara. Společně s Jiřím Soukupem a Václavem Kadrnkou je scenáristou celovečerního snímku *Křižáček* (r. Václav Kadrnka), který v roce 2017 získal Křišťálový globus pro nejlepší celovečerní hraný film na 52. MFF v Karlových Varech.

Mašek je autorem tří divadelních her: *Mimo zápis* (společně s I. Uhlířovou, Studio Hrdinů 2017), *Černý med* (Činoherní klub 2018) a *Monstrkabaret Freda Brunolda* (společně s D. Babanem, Divadlo nablízko, 2004) a divadelního seriálu *Jožkalipnikjebožíčlověkaneumílhát* (společně s D. Babanem, Divadlo Komédie – Studio Hrdinů). Vedle scenáristiky pak největší proslulosti dosáhl v oblasti komiksu. Obdržel osm cen Muriel (mj. za *Hovory z rezidence Schlechtfreund*, *Pandemonium*, *O přibjehi*, *Dašek a Jadrný*, *Za vším hledej doktora Ženu*). Je autorem konceptu Recykliteratura, navazující na avantgardistickou tradici asociativní montáže, koláže a vizuální básně, který se mimoděk stal internetovým fenoménem. Paralelně se věnuje filmové dramaturgii, dlouhodobě spolupracuje se scenáristy Džianem Babanem a Markem Šindelkou. Absolvoval katedru scenáristiky FAMU, kde nyní působí jako pedagog.

Jak fungovala spolupráce s Adélou Babanovou?

Na FAMU jsem se poznal s Džianem Babanem a zahájil tím naši dlouhodobou spolupráci na komiksech, divadle i filmu. Adéla, která je Džianova sestra, od začátku znala naše práce a my znali její nejen videoartovou tvorbu. Brzo jsme tak nějak logicky dospěli k

prvním společným pokusům. Nedá se říct, že by to nějak souviselo se spoluprací FAMU a AVU. Jednoduše jsme vzájemně cítili blízkost našich témat a společné vnímání světa.

My s Džianem máme sklon vytvářet taková univerza, vymýšlet postavy, které se vrací a putují nejenom z příběhu do příběhu, ale i z média do média, mimo jiné i takové typy narcistních umělců, což zapadlo do Adélin zkoumání uměleckého provozu. Z čehož se potom zrodila „trilogie o umění“, ve které se objevuje například postava Eugena Moiré v podání Kamila Švejdy – multižánrového umělce, který se nám nejdřív objevil v komiksu *Pandemonium* jako režisér televizního seriálu *Česká ambasáda v Tokiu* a bavil nás natolik, že jsme s ním chtěli dál pracovat.

První společnou realizací s Adélou však byly rozhlasové hry. Ostatní věci měly různé podoby, od vícekanálové video instalace po „běžnou“ projekci v prostředí galerie. Jako pro scenáristy bylo pro nás zajímavé přemýšlet nad otevřeným koncem, nebo zohledňovat při psaní jiné pojetí času, začátku a konce, nebo to, aby film byl pochopitelný, i když k němu divák přijde v půlce.

Jako filmoví scenáristé jste tedy pracovali poněkud netradičním způsobem, procházela si něčím podobným i Adéla v rámci prostředí videoartu?

Možná už to je jinak, ale měl jsem dojem, že hodně videoartistů pracuje mnohem více soliterně, zatímco Adéla velmi brzo začala tvořit způsobem, který je více podobný způsobu natáčení filmu. Spolupracovala s kameramany, se štábem, od začátku pracuje s naší spolužačkou, střihačkou Hedvikou Hansalovou, funguje tak víc jako režisérka, která je obklopená standardním filmovým týmem.

Popiš mi, jak konkrétně vypadala spolupráce na „trilogii o umění“. Bylo od začátku jasné, že píšete trilogii?

To nebyl záměr. Stalo se to spíše tak, že při tom prvním videu nás všechny bavilo, jak ty postavy v podání hereček a herců navzájem spolu fungují, jak ožívají a dostávají zřetelnější kontury. Na základě toho, jsme o nich začali dál přemýšlet, rozvíjet jejich téma.

Jak to konkrétně vypadá, když spolu s Džianem píšete?

Měli jsme nejdřív systém „odpočívadel“. Scházeli jsme se buď u mě, nebo u něj a spolu jsme nahodili nápad, který jsme rozvinuli, rozepsali do jednotlivých bodů a pak už jsme se střídali při psaní, vždy systémem, že jeden psal a druhý odpočíval a pak jsme se prohodili. Společně jsme si to pak četli, opravovali. V podstatě jsme mohli psát 24 hodin denně, jelikož jeden pracoval a druhý nabíral síly a poté jsme se vystřídali. To není nic až tak neobvyklého, podobný způsob práce popisuje i Svěrák když vypráví jak pracovali se Smoljakem: „Buď já někde ležím a diktuju a Láďa zapisuje, nebo já píšu a Láďa spí.“ U některých věcí to jde líp a u jiných je potřeba, aby to v určitý moment převzal jeden nebo druhý, což je v našem případě častěji Džian, který to dá do „formy“, a pak si to společně opravujeme a posíláme.

Na jakých projektech teď společně pracujete?

Jsou to hlavně komiksy, teď nejnovější bude dotisk *Ve stínu Šumavských hvozdů*, což je taková parodie na mayovky a vydáváme ji ještě s krátkým bonusovým komiksem. Už dlouho vytváříme divadelní seriál *Jožkalipník jebožíčlověkaneumílhát* 1-16. Nejdřív to byly krátké skeče, teď už jsou to regulérní divadelní tvary, v současné době hrajeme ve Studiu hrdinů. Už dlouho chystáme film *Binderiana*, který by měl být volně na motivy našich komiksů.

Na FAMU působíš jako pedagog. Inicivoal jsi spolupráci mezi FAMU a UMPRUM, právě v souvislosti s tvorbou komiksů. Jak to celé vzniklo?

Jmenuje se to Scénář komiksu a vzniklo to vlastně tak, že když jsme se s tehdejším vedoucím katedry scenáristiky Martinem Ryšavým bavili o tom, co bych mohl vyučovat, tak jsem si vzpomněl na jedno setkání v Ateliéru ilustrace na UMPRUM, kam nás s Džianem pozval Juraj Horváth na jednorázovou dramaturgickou konzultaci věcí, které tam dělají – což jsou vedle ilustrací obrazových knih i komiksy. Bylo to výtvarně hodně zajímavé, ale tím, jak tam jsou primárně výtvarníci, tak mají občas problém s psaním příběhu – je pro ně někdy náročné pracovat se stavbou děje i s jazykem. Tehdy mi přišlo, že se nabízí udělat nějakou fúzi se scenáristikou, protože na FAMU byl (a možná i stále částečně je) mezi scenáristy velmi častý jev, že píšou pořád nějaké krátké či delší texty a celovečerní scénáře, které se často nerealizují. Vlastně i tahle frustrace nás s Džianem přivedla ke komiksu a divadlu. Uplynulo pár let od oné návštěvy UMPRUM, přišla nabídka od Martina Ryšavého, šel jsem za Jurajem

Horváthem a tomu se náš nápad líbil. A od té doby seminář funguje, a dokonce z něho vzešlo několik autorských dvojic. Je to podobná alchymie jako u spolupráce scenáristů a režisérů, ti dva se musí potkat v poetice nebo třeba ve smyslu pro humor. Každý rok děláme mírné modifikace v zadání, pořad hledáme nejlepší a neefektivnější formu.

Scenáristé tak mají příležitost pracovat s výtvarnými umělci, ale trochu jsou vzdáleni od filmového média...

Souvislost mezi filmem a komiksem je poměrně výrazná, jelikož komiks je v podstatě takový storyboard. Pro scenáristy je hrozně důležité, že si vyzkouší, že něco se dá říct pouze obrazem.

*Filmy Adély Babanové, Džiana Babana a Vojtěcha Maška uvede tuto sobotu 3. února od 20:00 kino Ponrepo v rámci projekce **FAMU a AVU – Autorské spolupráce mezi školami.***